

Sygn. akt III A Ua 1708/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 maja 2012 r.

Sąd Apelacyjny we Wrocławiu Wydział III

Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Ciuraszkiewicz
Sędziowie:	SSA Janina Cieślikowska (spr.) SSA Danuta Rychlik-Dobrowolska
Protokolant:	Monika Horabik

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2012 r. we Wrocławiu

sprawy z wniosku J. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wcześniejszą emeryturę z tytułu pracy w szczególnych warunkach

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

od wyroku Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Opolu

z dnia 19 października 2011 r. sygn. akt V U 746/11

I. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że odwołanie oddala,

II. przyznaje pełnomocnikowi z urzędu adw. E. F. z Kancelarii Adwokackiej w N. ul . (...) kwotę 147,60 zł tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej wnioskodawcy z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.

UZASADNIENIE

J. K. wniósł odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 1 lutego 2011 r. odmawiającej przyznania mu prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach, domagając się uwzględnienia do stażu pracy w szczególnych warunkach zatrudnienia od 8 sierpnia 1969 r. do 11 lutego 1976 r. na stanowisku szlifierz-ostrzarz i przyznania mu emerytury.

Wyrokiem z dnia 9 października 2011 r. Sąd Okręgowy w Opolu zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał wnioskodawcy prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od daty nabycia uprawnień, tj. 5 stycznia 2011 r.

Rozstrzygnięcie to Sąd oparł o następująco ustalony stan faktyczny:

J. K., ur. (...), w dniu 1 grudnia 2010 r., złożył wniosek o przyznanie mu prawa do emerytury z tytułu wykonywania pracy w szczególnych warunkach.

Na podstawie przedłożonej dokumentacji ZUS ustalił, że wnioskodawca nie pozostaje w stosunku pracy, jest na zasiłku przedemerytalnym, nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał 31 lat 6 miesięcy i 14 dni okresów składkowych i nieskładkowych, jednakże nie posiada na tę datę co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, a jedynie 13 lat 11 miesięcy i 24 dni udokumentowanych świadectwem wykonywania pracy w szczególnych warunkach z dnia 4.01.2011 r., wystawionym przez Fabrykę (...) S.A., obejmującym okres pracy na stanowisku ostrzarza i szlifierza od 4 maja 1984 r. do 4 września 2001 r.

Decyzją z dnia 1 lutego 2011 r., organ rentowy odmówił przyznania wnioskodawcy prawa do emerytury, z uwagi na nieudowodnienie przez wnioskodawcę 15 lat pracy w warunkach szczególnych lub szczególnym charakterze.

Wnioskodawca był zatrudniony w Fabryce (...) w G. dwukrotnie, a mianowicie w okresie od 8 sierpnia 1969 r. do 11 lutego 1976 r. /z przerwą od 27 października 1970 r. do 15 października 1972 r. - odbywanie służby wojskowej/ oraz w okresie od 4 maja 1984 r. do 4 września 2001 r.

W tym drugim okresie był zatrudniony jako szlifierz-ostrzarz i w świadectwie pracy potwierdzono, że był zatrudniony w szczególnych warunkach, dlatego ten drugi okres ZUS uwzględnił do stażu w szczególnych warunkach i ograniczając go do dn. 31 grudnia 1998 r. uwzględnił 13 lat 11 miesięcy i 24 dni okresów pracy w szczególnych warunkach.

Z okresu pracy od 8 sierpnia 1969 r. do 11 lutego 1976 r. ze świadectwa pracy wynika, że wnioskodawca pracował na stanowisku tokarza.

Wnioskodawca z zawodu jest ślusarzem szlifierzem. W okresie szkoły zawodowej wnioskodawca był zatrudniony jako uczeń zawodu w Zakładach (...) w G. i pracował na stanowisku szlifierza. Twierdzi, że miał uprawnienia tokarza i szlifierza, bo prace końcową w szkole zawodowej robił jedną z tokarstwa, a jedną ze szlifierstwa.

W sierpniu 1969 r. wnioskodawca został zatrudniony w Fabryce (...) na stanowisku tokarza. Kiedy kierownik wydziału dowiedział się, że wnioskodawca był przyuczony jako szlifierz u pana W. w (...), to skierował wnioskodawcę do pracy na Wydział B do pana W., który pracował jako szlifierz i frezer i chodziło o to, żeby go odciążyć od pracy szlifierskiej. Następnie, jak twierdzi wnioskodawca, w październiku 1969 r. przeniesiono go na Wydział C na stanowisko szlifierza, bo zginął w wypadku pracownik, który tam pracował jako szlifierz. Na Wydziale B toczono i hartowano tzw. drobnicę czyli grzybki, trzpienie indykatora, iglice, a wnioskodawca te elementy szlifował. Wydział C produkował większe zawory i tam wnioskodawca szlifował trzpienie dla tych zaworów i noże dla pracowników, bo tam była ostrzarnia. Na Wydziale C wnioskodawca pracował do momentu pójścia do wojska. Po powrocie z wojsku Wydział C był zlikwidowany, natomiast istniał nowy Wydział A z nową halą i Wydział ten produkował zawory stalowe duże i małe, natomiast na Wydziale B pozostała produkcja wyrobów żeliwnych. Wnioskodawca został przydzielony do J. A. na Wydziale A i nadal szlifował trzpienie i drobnicę.

Świadek T. H. pracował na Wydziale C od 1968 r., najpierw w dziale mechanicznym, a potem w dziale montażu i twierdzi, że wnioskodawca elementy metalowe produkowane na wydziale mechanicznym szlifował, były to prace szlifiersko-tokarskie, bo trochę trzeba był szlifować, a trochę obrabiać, a ponadto wnioskodawca ostrzył narzędzia tokarskie.

Świadek J. J. pracował w Fabryce (...) od 1967 r. przez 35 lat. Pracował na montażu przez pierwszych 15 lat zatrudnienia, a potem był instruktorem na warsztatach szkolnych. W okresie pracy świadka na montażu wnioskodawca szlifował grzybki do zaworów montowanych przez świadka. Były to grzybki stalowe i żeliwne, szlifowane były otoki zamykające komorę przelotu. Jak twierdzi świadek, szlifierz miał do czynienia ze środkami

chemicznymi używanymi na montażu, a to grafitem i azbestem używanym do uszczelniania oraz focytem i rozpuszczalnikami.

Świadek E. P., który pracował w Fabryce (...) od 1966 r. do 1984 r. też potwierdza, że wnioskodawca pracował na wydziale C jako szlifierz, szlifował wszystkie elementy zaworów armatury, wykonywał też prace tokarskie o ile zachodziła taka potrzeba.

Świadek W. J. pracował w Fabryce (...) od 1967 r. do 1994 r., w tym jako tokarz do 1970 r. Według świadka, wnioskodawca wykonując prace na wydziale A, pracował w szczególnych warunkach, bo wydział ten obejmował malarnię, spawalnię, szlifiernię, ostrzarnię i focetownię - chemiczne oczyszczanie korpusów z korozji i od 1970 r. podstawowym zajęciem wnioskodawcy było ostrzenie narzędzi dla wydziału A i wydziału B - wydziału żeliwa, a jak była taka potrzeba to pracownicy ostrzarni, w tym wnioskodawca, kierowani byli do szlifowania na produkcji.

Wnioskodawca podawał, że pracował razem z panem R., P., S. B., H. W..

A. R. pracował w Fabryce (...) w latach 1955-1981 jako szlifierz w narzędziowni, również S. B. zatrudniony w latach 1955-1976 pracował jako szlifierz w narzędziowni. H. W. pracował w latach 1968-1977 jako tokarz, a następnie szlifierz. Z. P. w okresie zatrudnienia wnioskodawcy nie pracował.

Kiedy wnioskodawca podejmował kolejne zatrudnienie w Fabryce (...), w 1984 r., z uwagi na to, że na hali był straszny hałas i zapylenie, polepszano wyciąg i zmniejszyło się zapylenie, zmniejszono hałas, dano pracownikom maski, słuchawki i dodatek szkodliwy oraz wprowadzono okresowe badania.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał odwołanie za uzasadnione. Zebrany i uzupełniony materiał dowodowy, a w szczególności analiza akt osobowych wnioskodawcy i jego współpracowników z Fabryki (...) i zeznania świadków oraz wyjaśnienia wnioskodawcy pozwalają na ustalenie, że wnioskodawca w okresie tego zatrudnienia od 8 sierpnia 1969 r. do 11 lutego 1976 r. również pracował na stanowisku szlifierza, a potem ostrzarza narzędzi, mimo że ze świadectwa pracy wynika, że pracował na stanowisku tokarza. Pracę taką wnioskodawca wykonywał z całą pewnością po powrocie z wojska w październiku 1972 r., kiedy istniał Wydział A. Uwzględnienie tylko okresu od 16 października 1972 r. do 11 lutego 1976 r. daje w sumie z okresem uwzględnionym ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Wnioskodawca spełnia zatem warunki do uzyskania pracy w warunkach szczególnych.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego złożył organ rentowy, zarzucając naruszenie prawa materialnego, poprzez nieprawidłowe zastosowanie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze poprzez ich nieprawidłowe zastosowanie i błędną wykładnię, a co za tym idzie poprzez przyznanie wnioskodawcy prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach od dnia nabycia uprawnień, tj. od dnia 5 stycznia 2011 r., jak również błędne ustalenia faktyczne dokonane przez Sąd I instancji, co do przyjęcia, iż wnioskodawca w spornym okresie, tj. od 8 sierpnia 1969 r. do 11 lutego 1976 r., pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w szczególnych warunkach na stanowisku szlifierza.

Wskazując na powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę wyroku i oddalenie odwołania.

W uzasadnieniu apelacji organ rentowy wskazał w szczególności, że zebrany w sprawie materiał dowodowy wskazuje na wykonywanie przez wnioskodawcę w spornym okresie prac szlifiersko-tokarskich, a zatem nie wykonywał prac szlifierskich stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Tym samym praca ta nie może zostać uznana za pracę w warunkach szczególnych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest uzasadniona.

Wnioskodawca urodził się 15 marca 1950 r.

Zgodnie z art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymaganym w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz
- 2) okres składowy i nieskładowy, o którym mowa w art. 27.

Emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa oraz rozwiązania stosunku pracy - w przypadku ubezpieczonego będącego pracownikiem (ust. 2).

Wnioskodawca ubiegał się o przyznanie świadczenia po osiągnięciu wieku określonego w art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS – tj. wynoszącego 60 lat. Warunkiem uzyskania prawa do emerytury w tym wieku jest nadto wykazanie przez ubezpieczonego, w myśl § 4 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43), iż ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach, wymienionej w Wykazie A, stanowiącym załącznik do powołanego rozporządzenia. Praca w szczególnych warunkach musi być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Spór w niniejszej sprawie dotyczył wykazania przez wnioskodawcę wymaganego powołanym przepisem stażu pracy w warunkach szczególnych. Sąd Okręgowy po przeprowadzeniu postępowania dowodowego uznał, iż zasadnym jest doliczenie do stażu pracy w warunkach szczególnych okresu od 16 października 1972 r. do 11 lutego 1976 r., kwestionowanego przez organ rentowy.

Organ rentowy w apelacji podważył zaliczenie tego okresu do stażu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych, a zarzut ten należy uznać za trafny.

Wnioskodawca podnosił, że praca wykonywana przez niego w wymienionym okresie stanowi pracę wymienioną w załączniku do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w wykazie A dziale II, poz. 78 - szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne.

Wnioskodawca nie przedstawił świadectwa pracy w szczególnych warunkach za sporny okres, a ze „zwykłego” świadectwa pracy wynika, że w okresie tym zatrudniony był na stanowisku tokarza.

Praca na stanowisku tokarza nie stanowi pracy w szczególnych warunkach w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r.

Wnioskodawca domagał się uznania pracy od 8 sierpnia 1969 r. do 11 lutego 1976 r. za pracę w szczególnych warunkach w oparciu o zeznania świadków podnosząc, iż wprawdzie zatrudniony został na stanowisku tokarza, jednak faktycznie wykonywał pracę szlifierza, do której posiadał również kwalifikacje, z uwagi na dużą ilość pracy na Wydziale C.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zeznania świadków, w tym procesie, nie stanowią wystarczającej podstawy do uznania, iż wnioskodawca w spornym okresie – w szczególności w okresie od 16 października 1972 r. do 11 lutego 1976 r. wykonywał pracę szlifierza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Przede wszystkim zauważyć należy, iż świadkowie J. J., Z. W. oraz E. P. nie pracowali w spornym okresie razem z wnioskodawcą na tym samym wydziale. Świadek J. J. pracował na dziale montażu, Z. W. był nauczycielem wnioskodawcy wyłącznie w roku 1970, E. P. pracował na Wydziale A, podczas gdy szlifiernia w roku 1972 przeszła do Wydziału C. Tym samym nie można uznać, iż posiadają

oni wiedzę, iż wnioskodawca wykonywał wyłącznie pracę szlifierza. Z zeznań kolejnego świadka – T. H. wynika, że wnioskodawca wykonywał zarówno prace szlifierskie, jak i ślusarskie. Tym samym jedynie świadek W. J. zeznał, że wnioskodawca wykonywał czynności szlifierskie. Zeznania te nie znajdują jednak oparcia w pozostałym materiale dowodowym, w szczególności w informacji o przyjęciu do pracy z dnia 30 października 1972 r., zmianie warunków wynagrodzenia z 17 października 1974 r. i z dnia 13 lutego 1976 r., gdzie jako stanowisko pracy wnioskodawcy wskazano stanowisko tokarza. Należy przy tym zaznaczyć, że inni zatrudnieni w tym samym okresie pracy na tym samym wydziale pracownicy wykonujący pracę szlifierza w świadectwie pracy mają prawidłowo wpisane stanowisko szlifierza.

Oznacza to, że w świetle zgromadzonego materiału dowodowego nie jest możliwe przyjęcie, iż wnioskodawca w okresie od 16 października 1972 r. do 11 lutego 1976 r. wykonywał pracę szlifierza stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Wnioskodawca nie przedstawił innych dowodów na okoliczność wykonywania w spornym okresie pracy szlifierza. Reguły dowodzenia w procesie cywilnym (art. 232 kpc) zobowiązują strony do wskazywania dowodów, z których wywodzą one skutki prawne. Zasada ta znajduje zastosowanie również w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, których przedmiotem są odwołania ubezpieczonych od decyzji organów rentowych. Oznacza to, że w rozpoznawanej sprawie to wnioskodawca winien wykazać, iż w spornym okresie wykonywał pracę wymienioną w załączniku do rozporządzenia z dnia 7 lutego 1983 r. w wykazie A dziale III poz. 78, czego nie uczynił.

Wbrew stanowisku Sądu Okręgowego, nie jest możliwe uznanie, iż praca wnioskodawcy w spornym okresie stanowiła pracę wykonywaną w szczególnych warunkach w oparciu o opinię biegłego sądowego z dnia 10 maja 2011 r., wydaną w sprawie o sygn. V U 1516/10. Opinia ta wydana została w innym postępowaniu, nie dotyczyła wnioskodawcy, lecz jego współpracownika – A. D., nie może zatem stać się samodzielną podstawą do ustaleń w zakresie charakteru pracy J. K..

W związku z powyższym nie można uznać, iż wnioskodawca w okresie pracy od 16 października 1972 r. do 11 lutego 1976 r. w Fabryce (...) S.A. wykonywał pracę w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, uprawniającą do nabycia prawa do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Nie zaliczenie wnioskodawcy wymienionego okresu do prac wykonywanych w szczególnych warunkach uniemożliwia przyznanie wnioskodawcy świadczenia emerytalnego na podstawie art. 32 ust. 1 ustawy.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 kpc zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że odwołanie wnioskodawcy od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 19 października 2011 r. oddalił.

Orzeczenie o przyznaniu kosztów pełnomocnikowi z urzędu znajduje uzasadnienie w treści § 12 ust. 2, § 13 ust. 1 pkt 2 oraz § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz.1348, z późn. zm.).

KN